самовдосконаленню на належній основі, що попередньо вміло підготовлена викладачем. Експериментальна перевірка проводилась авторами на заняттях хімії в медичному університеті, проте, проаналізовані нами теоретичні і практичні підходи до інтеграції змісту як засобу систематизації знань шляхом структурування змісту фундаментальних дисциплін можуть бути застосовані під час вивчення будь-якої фундаментальної дисципліни у закладі вищої освіти.

Висновки. На основі проведеного аналізу зазначаємо, що інтеграція змісту фундаментальних дисциплін, як засіб систематизації підвищує ефективність вивчення фундаментальних дисциплін, сприяє формуванню елементів професійного мислення і є основою отримання ефективного результату навчання. До подальших досліджень відносимо проблему розробки і дослідження створення інтегративного курсу з фундаментальних дисциплін під час підготовки бакалаврів за спеціальністю «Професійна освіта»

Список використаних джерел:

1. Бабенко Т. Соціокультурне середовище ВНЗ як фактор становлення конкурентоздатності особистості / Т. Бабенко / теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/soc_gum/Tmpvd/2012_16_1/statti/03.pdf. – Загол. з екрану.
2. Зорина Л. Я. Дидактические основы формирования системности знаний старшекласников. [Текст] / Л. Я. Зорина. – М.: Педагогика, 1978. – 128 с.
3. Козловський Ю. М. Професійна інтегрологія в системі наук про освіту// Педагогічний альманах : збірник наукових праць / редкол. В. В. Кузьменко (голова) іа ін. - Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2017. - Випуск 34. – С.108-113
4. Урсул А. Д. Философия и интегративно-общенаучные процессы [Текст] /А.Д Урсул. – Кишинев: Штиинца, Педагогика, 1997 – 265 с.

УДК 378.147:004

В. І. Клочко, м. Вінниця, Україна / V. I. Klochko, Vinnytsia, Ukraine
vi.klochko.7@gmail.com
О. В. Клочко, м. Вінниця, Україна / O. V. Klochko, Vinnytsia, Ukraine
klochkoob@gmail.com

ДОСЛІДЖЕННЯ СТРУКТУРИ СКЛАДОВИХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ МЕТОДУ ГРУПУВАННЯ БАГАТОВИМІРНИХ СПОСТЕРЕЖЕНЬ

Анотація. *Питання відповідності вищої освіти України сучасним вимогам інформаційного суспільства є актуальним. Метою нашого дослідження є аналіз структури складових інформаційної компетентності із застосуванням методу групування багатовимірних спостережень. Такий підхід дає можливість перевірити ефективність тих чи інших інновацій освітнього процесу, оцінити значущість різних компонент структури педагогічного процесу та визначити оптимальне їх поєднання за даних умов і обставин, виявити необхідні дидактичні умови реалізації завдань педагогічного процесу. У процесі розв'язування поставленої задачі ми застосували метод кластерного аналізу. Метод кластерного аналізу заснований на групуванні багатовимірних об'єктів за мінімальною/максимальною відстанню між ними. У контексті даної проблеми розглянуто структуру складових інформаційної компетентності, обрано критерії рівня її сформованості: мотиваційно-ціннісний, когнітивно-діяльнісний, особистісно-рефлексивний. За підсумками аналізу результатів проведеного експериментального дослідження можемо зробити висновок про те, що методика використання методу групування багатовимірних спостережень надає можливість більш грунтовно здійснювати аналіз с кладових інформаційної компетентності та дослідити ефективність впровадження педагогічних методик.*

Ключові слова: *інформаційна компетентність, інформатична складова, кластерний аналіз, мотиваційно-ціннісний критерій, когнітивно-діяльнісний критерій, особистісно-рефлексивний критерій, експеримент, багатовимірні спостереження.*

© В. І. Клочко, О. В. Клочко, 2018

RESEARCH OF COMPONENTS WITH INFORMATION COMPETENCE WITH THE METHODS OF GROUPING MULTIVARIATE OBSERVATIONS.

Annotation. *The question of the relevance of higher education to the modern requirements of the information society is relevant. The purpose of our study is to analyze the structure of information competence components with the using the method of grouping multidimensional observations. This method makes it possible to check the effectiveness of various innovations in the educational process, to assess the significance of different components of the pedagogical process structure and to determine their optimal combination in given conditions and circumstances, to identify the necessary didactic conditions for the implementation of the tasks of the pedagogical process. In the process of solving the task we applied the cluster analysis method. The method of cluster analysis, based on the grouping of multidimensional objects at the minimum/maximum distance between them. In the context of this problem, the structure of information competence components is considered, the selection of its formation criteria are selected: motivational value, kognity-active, person-reflective. According to the results of the analysis of the results of the experimental study, we can conclude that the method of using the method of grouping multidimensional observations provides an opportunity to more thoroughly carry out analysis from the lard of information competence and to investigate the effectiveness of the introduction of pedagogical techniques.*

Key words: *information competence, computer science component, cluster analysis, motivational-value criterion, cognitive-activity criterion, person-reflexive criterion, experiment, multidimensional observations.*

Постановка проблеми. Основним завданням підготовки кваліфікованого фахівця є формування компетентної особистості, що вільно володіє своєю професією на рівні світових стандартів, орієнтується у суміжних видах діяльності, здатна до професійного зростання та самоосвіти, конкурентоспроможної на ринку праці, соціально та професійно мобільної. Тому в педагогіці багато досліджень спрямовані на вивчення системи реалізації компетентнісного підходу, зокрема на формування певних компетентностей. Компетентнісний підхід (competence-based approach) є засобом реалізації ключових положень Болонського процесу, основною методологією студентоцентрованої освіти, заснованої на визначенні результатів навчання відповідно до зазначених компетентностей. У процесі входження України у світовий економічний простір розбудова інформаційного суспільства потребує реалізації державної політики, спрямованої на інформатизацію освіти [1, с. 6; 2, с. 39; 3, с. 334-335; 4, с. 65], Зростають вимоги до інформаційної компетентності працівників усіх економічних галузей.

Аналіз попередніх досліджень. Світовий та вітчизняний досвід особливостей застосування компетентнісного підходу покладено в основу праць В. Бикова, Р. Гуревича, М. Жалдака, М. Кадемії, Ю. Рамського, О. Спіріна, А. Реана, А. Хуторського та інших науковців. Компетентнісний підхід до підготовки студентів з інформаційної діяльності, інформатики, ІКТ досліджували науковці Н. Баловсяк, В. Биков, О. Гончарова, Ю. Горошко, Р. Гуревич, А. Гуржій, М. Жалдак, В. Жуков, Н. Морзе, Т. Поясок, Ю. Рамський, О. Спірін, М. Шерман та інші. Складовими інформаційної компетентності, відповідно до «Стандартів компетенції інформаційної грамотності для вищої освіти» асоціації американських бібліотек, є «здатність студента: визначати та чітко формулювати тип і формат потенційних джерел інформації; ідентифікувати тип та формат потенційних джерел інформації; обирати оптимальні шляхи одержання інформації; критично оцінювати одержану інформацію та її джерела, тобто відбирати інформацію для включення у знання; ефективно використовувати одержану інформацію з метою досягнення особистих цілей або особистих цілей у складі групи; дотримуватись етичних та юридичних норм використання інформації» [5; 6, с. 6-7].

Етапи педагогічного експерименту та добір методів діагностування ґрунтувались на основних положеннях щодо об’єктивності, надійності та валідності педагогічних вимірювань, визначених у наукових працях зарубіжних і вітчизняних учених: Ю. Бабанського, С. Гончаренка, Дж. Гласса, Дж. Стенлі, Н. Кузьміної, П. Образцова, І. Підласого й інших. На основі вивчення й аналізу цих та інших праць, власних досліджень та праць, нами була розроблена методика дослідження структури складових інформаційної компетентності із застосуванням методу групування багатовимірних спостережень. Сформульовані дослідниками погляди й ідеї дослідження інформаційної компетентності містять у собі особистий досвід, генеруються у процесі наукового діалогу дослідників з питань вивчення проблеми. Вирішення окреслених задач за допомогою порівняльного аналізу результатів впровадження науково-методичної системи із застосуванням методу групування багатовимірних спостережень не досліджувалось.

Метою статті є дослідження структури складових інформаційної компетентності із застосуванням методу групування багатовимірних спостережень.

Виклад основного матеріалу. Аналіз навчальних планів бакалаврського рівня галузей знань «Освіта/Педагогіка», «Соціальні та поведінкові науки», «Управління та адміністрування» у закладах вищої освіти показав, що частка складової інформатичної підготовки складає більше 50 %, а магістерського рівня – більше

60 %. Отже, вага складової інформатичної підготовки для цих галузей знань є суттєвою [7, с. 19-22]. Формування інформаційної компетентності також здійснюється у процесі вивчення дисциплін не інформатичного циклу. Діяльність фахівців цих галузей знань має інформаційну природу, що передбачає інтегровану здатність орієнтуватись в інформаційному просторі, виконувати дії з інформацією в усіх її видах і формах, що покладено в основу його інтегральної компетентності (зокрема, фахової). На основі аналізу психолого-педагогічної літератури визначаємо інформаційну компетентність як динамічну інтегровану здатність особистості, що виражає готовність людини як суб'єкта спеціалізованої діяльності до раціонального й ефективного використання наукового забезпечення та сучасних інформаційних систем, технологій, методів і моделей у професійній діяльності та інших сферах людської діяльності на основі засвоєних інформатичних понять (категорій), операцій, методів.

У нашому дослідженні ми грунтувались на даних здійсненого раніше експерименту [8, с. 123-126]. Експериментальне оцінювання складових інформаційної компетентності майбутніх менеджерів надало можливість з'ясувати, що формування інформатичної складової фахової компетентності майбутніх менеджерів на відповідному рівні забезпечується, зокрема, впровадженням компонентів науково-методичної системи формування інформаційної компетентності, заснованої на інноваційних засадах та вимогах до інформатичної складової фахової компетентності випускників. Такий підхід дає можливість перевірити ефективність тих чи інших інновацій освітнього процесу, оцінити значущість різних компонент структури педагогічного процесу та визначити оптимальне їх поєднання за даних умов і обставин, виявити дидактичні умови реалізації завдань педагогічного процесу.

З метою дослідження структури складових інформаційної компетентності нами обрано критерії [7, с. 23]: 1) мотиваційно-ціннісний критерій рівня сформованості інформаційної компетентності характеризує сукупність мотивів, усвідомленість цих мотивів; 2) когнітивно-діяльнісний критерій рівня сформованості інформаційної компетентності характеризує рівень теоретичних знань, здатності до їх використання для вирішення професійних задач, пізнавальної активності, що є необхідними у навчанні та майбутній професійній діяльності менеджеру аграрного виробництва; 3) особистісно-рефлексивний критерій визначення рівня сформованості інформаційної компетентності характеризується власним стилем діяльності в інформатичній галузі, усвідомлення змісту цієї діяльності, здатності її оцінювання, оцінювання її результатів та наслідків, здатністю до самоосвіти, самореалізації у майбутній професійній діяльності. Складові інформаційної компетентності являють собою систему: утворюють єдине ціле, знаходяться у тісних причинно-наслідкових взаємозв'язках, взаємодіють між собою.

Проведемо дослідження структури одержаних підсумкових значень показників щодо рівнів сформованості мотиваційно-ціннісної, когнітивно-діяльнісної, особистісно-рефлексивної складових інформаційної компетентності. З метою виділення у даній структурі кластерів («згустків») спостережуваних складових застосуємо метод кластерного аналізу. Метод кластерного аналізу заснований на групуванні багатовимірних об'єктів за мінімальною/максимальною відстанню між ними. Метод дозволяє здійснювати дослідження без урахування особливостей розподілу генеральної сукупності. Об'єднання у кластери (сегменти) складових інформаційної компетентності будемо здійснювати за найбільш близькими значеннями показників.

У таблиці 1 наведено дані розподілу студентів контрольної та експериментальної груп за рівнями сформованості мотиваційно-ціннісної, когнітивно-діяльнісної, особистісно-рефлексивної складових інформаційної компетентності до початку проведення формувального експерименту (ПВ) та дані кінцевого вимірювання (КВ) [8, с. 123-126]. На основі цих даних формуємо матриці вхідних даних ЕГ_ПВ (експериментальна група), ЕГ_КВ (експериментальна група), КГ_ПВ (контрольна група), КГ_КВ (контрольна група).

Позначимо складові (вміст кластера) відповідно: мотиваційно-ціннісна – 1, когнітивно-діяльнісна – 2, особистісно-рефлексивна – 3. За відстань між кластерами приймаємо відстань між найближчими елементами цих кластерів. Принцип роботи ієрархічних агломеративних процедур полягає у послідовному об'єднанні груп елементів спочатку найближчих, а потім все більш віддалених один від одного. На першому кроці алгоритму кожне спостереження z_i (i=1, 2,..., m) розглядається як окремий кластер:

Номер кластера	1	2	3
Вміст кластера	(1)	(2)	(3)

Таблиця 1

Зведені дані щодо рівнів сформованості складових інформаційної компетентності на початковому (ПВ) і кінцевому (КВ) етапах експерименту

Складові	Початковий і кінцевий експеримент	Кількість студентів, %							
		Експериментальна група				Контрольна група			
		Рівні сформованості							
		низький	середній	достатній	високий	низький	середній	достатній	високий
Мотиваційно-ціннісна	ПВ	41,4	46,8	9,3	2,5	40,8	47,9	8,2	3,1
	КВ	15,4	33,3	34,6	16,7	33,7	42,9	16,3	7,1
Особистісно-рефлексивна	ПВ	40,1	45,1	11,7	3,1	39,8	45,9	10,2	4,1
	КВ	19,1	35,2	28,4	17,3	26,5	46,9	18,4	8,2
Когнітивно-діяльнісна	ПВ	41,4	45,6	10,5	2,5	38,8	46,9	11,2	3,1
	КВ	6,2	35,2	37,0	21,6	33,7	46,9	12,3	7,1

Розраховуємо матриці відстаней R_1 між усіма трьома складовими. Визначаємо вагу рівнів сформованості складових інформаційної компетентності $w_1=1$, $w_2=1$, $w_3=1$, $w_4=1$, оскільки вважаємо, що рівні сформованості складових мають однаковий ступінь важливості.

З матриці ЕГ_ПВ_R_1

$$ЕГ_ПВ_R_1=\begin{pmatrix} 0 & \mathbf{1,071871} & 2,270179 \\ & 0 & 1,64237 \\ & & 0 \end{pmatrix}$$

випливає, що складові 1 і 2 (мотиваційно-ціннісна та когнітивно-діяльнісна) найбільш близькі, оскільки мінімальна відстань $\rho_{1,2}=1,071871$ і тому поєднуються в один кластер. Після об'єднання маємо два кластери:

ЕГ_ПВ

Номер кластера	1	2
Вміст кластера	(1,2)	(3)

З матриці ЕГ_КВ_R_1

$$ЕГ_КВ_R_1=\begin{pmatrix} 0 & 1,758658 & \mathbf{1,459212} \\ & 0 & 1,943663 \\ & & 0 \end{pmatrix}$$

випливає, що складові 1 і 3 (мотиваційно-ціннісна і особистісно-рефлексивна) найбільш близькі, оскільки мінімальна відстань $\rho_{1,3}=1,459212$ і тому поєднуються в один кластер. Після об'єднання маємо два кластери.

ЕГ_КВ

Номер кластера	1	2
Вміст кластера	(1,3)	(2)

З матриці КГ_ПВ_R_1

$$КГ_ПВ_R_1=\begin{pmatrix} 0 & 2,409801 & \mathbf{1,250714} \\ & 0 & 1,276155 \\ & & 0 \end{pmatrix}$$

випливає, що складові 1 і 3 (мотиваційно-ціннісна і особистісно-рефлексивна) найбільш близькі, оскільки мінімальна відстань $\rho_{1,3}=1,250714$ і тому поєднуються в один кластер. Після об'єднання маємо два кластери:

КГ_ПВ

Номер кластера	1	2
Вміст кластера	(1,3)	(2)

З матриці КГ_КВ_R_1

$$КГ_КВ_R_1=\begin{pmatrix} 0 & \mathbf{1,360083} & 1,93333 \\ & 0 & 1,847271 \\ & & 0 \end{pmatrix}$$

випливає, що складові 1 і 2 (мотиваційно-ціннісна і когнітивно-діяльнісна) найбільш близькі, оскільки мінімальна відстань $\rho_{1,2}$=1,360083 і тому поєднуються в один кластер. Після об'єднання маємо два кластери:

КГ_КВ

Номер кластера	1	2
Вміст кластера	(1,2)	(3)

За відстань між кластерами ЕГ_ПВ 1=(1,2) і 2=(3) обираємо мінімальну з відстаней ρ_{13}≈2,270179 і ρ_{23}≈1,64237, тобто ρ_{23}≈1,64237. Таким чином, одержуємо матрицю відстаней ЕГ_ПВ_R_2. У матриці ЕГ_ПВ_R_2 на відстані 1,64237 два кластери 1=(1,2) і 2=(3), поєднуються в один.

Аналогічно визначаємо відстань між кластерами ЕГ_КВ 1=(1,3) і 2=(2), обираємо мінімальну з відстаней ρ_{12}≈1,758658 і ρ_{23}≈1,943663, тобто ρ_{12}≈1,758658. Одержуємо матрицю відстаней ЕГ_КВ_R_2. У матриці ЕГ_КВ_R_2 на відстані 1,758658 два кластери 1=(1,3) і 2=(2), поєднуються в один.

Обираємо мінімальну відстань між кластерами КГ_ПВ 1=(1,3) і 2=(2), ρ_{13}≈2,409801 і ρ_{23}≈1,276155, тобто ρ_{23}≈1,276155. Одержуємо матрицю відстаней КГ_ПВ_R_2. У матриці КГ_ПВ_R_2 на відстані 1,276155 два кластери 1=(1,2) і 2=(3), поєднуються в один.

Обираємо мінімальну відстань між кластерами КГ_КВ 1=(1,2) і 2=(3), ρ_{13}≈1,93333 і ρ_{23}≈1,847271, тобто ρ_{23}≈1,847271. Одержуємо матрицю відстаней КГ_КВ_R_2. У матриці КГ_КВ_R_2 на відстані 1,847271 два кластери 1=(1,2) і 2=(3), поєднуються в один.

Висновки. На основі одержаних результатів можемо зробити висновки: До початку експериментального дослідження з визначення ефективності у ЕГ та КГ спостерігаємо кластеризацію мотиваційно-ціннісної та когнітивно-діяльнісної складових і мотиваційно-ціннісної та особистісно-рефлексивної складових інформаційної компетентності відповідно, оскільки найбільш близькі значення показників низького та середнього рівнів їх сформованості. Такий результат у ЕГ вказує на те, що студенти переважно вмотивовано застосовують ІКТ та опановують їх у процесі навчання. Інший результат отримуємо у КГ – студенти усвідомлено здатні визначати доцільність використання засобів ІКТ, опановувати ними, здійснювати самооцінку власної діяльності. Наприкінці експериментального дослідження у ЕГ спостерігаємо зміну пріоритетів у групуванні показників, тобто кластеризацію мотиваційно-ціннісної та особистісно-рефлексивної складових інформаційної компетентності. Такий результат свідчить про те, що рівень сформованості когнітивно-діяльнісної складової інформаційної компетентності майбутніх менеджерів значно підвищився, студенти здатні опановувати ІКТ на вищому рівні, – самостійно їх добирати, застосовувати творчий підхід до їх використання, оскільки їх діяльність є вмотивованою, свідомою, на основі критичної самооцінки власної здатності до використання сучасних ІКТ (рефлексії).

У контрольних групах спостерігаємо іншу зміну пріоритетів – кластеризацію мотиваційно-ціннісної та когнітивно-діяльнісної складових, тобто, спостерігаємо вмотивоване застосування сучасних ІКТ та опанування їх у процесі навчання. Отже, використання традиційних методик навчання студентів засобами сучасних ІКТ не дають позитивного ефекту зміни пріоритетів складових інформаційної компетентності як в ЕГ.

За підсумками аналізу результатів проведеного експериментального дослідження можемо зробити висновок про те, що методика використання методу групування багатовимірних спостережень надає можливість більш грунтовно здійснювати аналіз с кладових інформаційної компетентності та дослідити ефективність впровадження педагогічних методик.

Список використаних джерел:

1. Гуревич Р. С. Інформатизація освіти – важливий чинник розвитку суспільства XXI століття //Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. – 2016. – №. 47. – С. 5-10.

2. Клочко О. В. Вплив інформаційно-комунікаційних технологій на трансформаційні процеси педагогічної системи в сучасних умовах / О. В. Клочко, Н. А. Потапова // Наука і методика : [збірник науковометодичних праць]. – К. : Агроосвіта, 2014. – Вип. 26. – С. 39–45.

3. Клочко О.В. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в аграрній освіті / О.В. Клочко // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : Зб. наук. пр. - Випуск 44 / редкол. – Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2016. – С. 334-338.

4. Klochko O. Adaptation of education system of Ukraine in global informatization / O. Klochko // Information Technologies in Education: Scientific Journal. Issue № 1(34). – Kherson: KSU, 2018. – P. 65–78.

5. Presidential Committee on Information Literacy: Final Report [Електронний ресурс] / January 10, 1989. Retrieved October 25, 2012. – Режим доступу: http://www.ala.org/acrl/publications/whitepapers/presidential. – Дата звернення: 05.10.18. – Назва з екрана.

6. Клочко О.В. Прикладна спрямованість навчання інформатики студентів вищих аграрних навчальних закладів: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова.- К.,2004.- 20 с.

7. Клочко О.В. Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх менеджерів аграрного виробництва засобами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій: автореф. дис. … д-ра педагогічних наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / О. В. Клочко : Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. – Вінниця, 2018. – 41 с.

8. Клочко О. В. Експериментальне оцінювання інформатичної складової фахової компетентності майбутніх менеджерів аграрного виробництва / О.В. Клочко, Н.О. Клочко // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія №2. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання: Зб. наук. праць / Редрада. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. – № 19 (26). – 260 с. – С. 123–127.

УДК 378.014.15

М. М. Козяр, І. С. Коваль , Львів, Україна / Kozyar M. M., Koval I. S.,Lviv, Ukraine

КОНКРЕТНО-НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ РЯТУВАЛЬНИКІВ

Анотація. *Визначено та теоретично обґрунтовано конкретно-наукові підходи до формування професійної готовності майбутніх рятувальників до діяльності в екстремальних умовах, а саме: аксіологічний – виробляє позитивне ставлення до формування професійної готовності рятувальників як особистісної цінності та становленню їхньої власної професійної позиції; діяльнісний – сприяє формуванню готовності рятувальників шляхом їх залучення до безпосередньої самостійної діяльності в умовах ризику; компетентнісний – дає змогу направити освітній процес на формування здатності та готовності професійно виконувати функціональні обов'язки в екстремальних умовах.*

Ключові слова: *рятувальники, конкретно-наукові підходи, аксіологічний, діяльнісний та компетентнісний підходи, формування професійної готовності до діяльності в екстремальних умовах.*

SPECIFIC-SCIENTIFIC APPROACHES TO THE FORMATION OF PROFESSIONAL READINESS OF SURVIVORS

Annotation. *The concrete scientific approaches to the formation of professional readiness of future rescuers to work in extreme conditions are determined and theoretically substantiated, namely: axiological - produces a positive attitude towards the formation of the readiness of rescuers as a personal value and the formation of their own professional position; activity - contributes to the formation of readiness of rescuers by their involvement in direct independent activity in a risky situation; competency - allows the educational process to be directed to the formation of the ability and readiness to professionally perform the functional duties in extreme conditions.*

Key words: *rescuers, concrete-scientific approaches, axiological, activity and competence approaches, formation of professional readiness for activity in extreme conditions.*

Постановка проблеми. Сьогодні педагогіка розвивається та поєднує в собі різні галузі знань, що дає змогу виокремити, проаналізувати та розкрити її методологію в системі методологічного знання для обґрунтування й розробки удосконалених, модерних парадигм, концепцій, форм, методів і механізмів її дослідження. У XXI столітті основною педагогічною думкою є переосмислення стратегії розвитку освіти, що вимагає трансформацій у світлі нових наукових орієнтирів з урахуванням того, що методологічні підходи у педагогіці детермінуються особистісними та суспільними цінностями в конкретній галузі життєдіяльності. З огляду на зазначене постає потреба розгляду та обґрунтування конкретно-наукових методологічних основ феномену професійної готовності рятувальників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз психолого-педагогічної літератури засвідчує, що проблема конкретно-наукової методології майбутнього фахівця окреслюється у досить обмеженій кількості

© М. М. Козяр , І. С. Коваль, 2018